

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput V. (a) Paschalis II. Comitissæ (b) Mathildæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

CAPUT IV.

Idem (a) Constantino Episcopo.

Licet multum. *Et infra:* Dixit quoque prædictus cæcus, quod ad collectas inter alios pariter compellatur: quod fieri non permittas, quia eum, quem cæcitas sua gravat, inhumanum est nimis in collectione affligere: cui debuerat ex collectis, si esset necessitas, misereri.

NOTÆ.

1. (a) **C**onstantino.] Ita etiam legitur in prima collectione, *sub tit. de ressit. spol. cap. 7.* & inscriptionem exposui, ac historiam hujus textus retuli in *cap. 2. de ressit. spol.* ubi etiam notavi, quare Pontifex in præsentem de causa collectarum temporali pronunciaffer.

COMMENTARIUM.

2. **L**icet verum sit, cæcos, pauperes, miserabilesque personas à muneribus omnibus personalibus immunes esse, *l. 2. §. corporis, Digest. de vacation. muner. l. unicum, Cod. de eodem titul. lib. 10. l. unic. C. de superindict. l. forma, §. illam, Digest. de censibus, l. cura, §. deficientium, & §. inops. ff. de muner. & honor. c. judicatum, 89. dist. l. 1. qui morb. lib. 10. probant Solorzanus tom. 2. de jure Ind. lib. 1. c. 19. num. 28. Michelotius in tract.*

de cæco, cap. 23. tamen à realibus, quæ ratione prædii debentur, non sunt exempti, quia terra ipsa tributum, seu pensum pendet, argumento capituli *convenior 23. q. 8. cap. si quis laicus 16. quest. 1.* unde præsentem textum de collectis personalibus, non verò de realibus accipit Michelotius *ubi supra.* Sed verius credo, pietatis causâ tributum etiam reale cæco, similive miserabili personæ remitti debere, Gregorium in præsentem rescribere; non quia stricto juris rigore à tributo reali cæcus exemptus sit, ut jam notavit Parladorius *lib. 1. rer. quotid. c. 3. num. 28.* unde nimis impudenter Antiboldus in *tract. de muner. §. 2. num. 28.* ausus fuit inscitie arguere nostrum Gregorium in præsentem, quasi ignorasset alias esse collectas reales, alias personales: nec etiam bene Prosdicimus *de different. leg. & can. num. 144.* differentiam constituit inter jus Civile, & Canonicum, quasi jure Civili attentio cæcus in muneris non sit à collectis realibus; secus verò in iusto jure Canonico.

CAPUT V.

(a) Paschalis II. Comitissa (b) Mathilda.

Pervenit ad nos, quod c) Fraxinorensis Abbas Carpensem Ecclesiam fuerit deprædatus, occasione videlicet cujusdam census, qui ad quid solvi debeat, ignoratur: de quo nimirum, cum nos Archipresbyter interrogaret, quod rationale videbatur, respondimus: Censuum enim ignorantia, nec divinis, nec humanis legibus invenitur. Oportet quippe, ut census omnes ad quid, & quomodo persolvi debeant, præsciatur. Mandamus ergo dilectioni tuæ, ut prædam ipsam Carpeni Ecclesiæ restitui facias, nec deinceps Fraxinorensis Abbatem, aut quemlibet alium eam inquietare permittas.

NOTÆ.

1. (a) **P**aschalis.] Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 5.* Paschalis II. antea Renatus, vel Raynecius dictus, natione Turingus, patriâ Bledanus, Monachus Benedictinus, electus Pontifex anno Domini 1099. scripsit varias epistolas, quas refert Baronius *anno 12.* Vinius *tom. 7. Concilior.* cum decem Conciliis ab eo celebratis: plura de eo referunt Baronius *d. anno 1099.* Ludovicus à sancto Carolo in *Biblioth. verbo Paschalis II.*

2. (b) **M**athildi Comitissa.] Hæc Mathildis primò nupsit Godofredo, propter difformitatem Gibbero dicto; & eodem functo Welfoni Duci, non tam pro incontinentia, quam pro Romani Pontificis obedientia, ut tantò virilius sanctæ Romanæ Ecclesiæ contra schismaticos posset subvenire. Unde Baronius *an. 1089.* refert hoc conjugio Henrici, *D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars II.*

ricum III, Imperatorem valde contristatum fuisse, eundemque Ducem terrorem fuisse schismaticis.

(c) **F**raxinorensis.] Fraxinorense hoc monasterium, Gallicè *Ferne* dictum, est Ordinis D. Benedicti, Prioratus in Gallo-Brabantia, cujus initia Eremburgi piæ matronæ debentur anno 1099. Ejus Abbatiam regendam suscepit Fulgentius, de quo in præsentem, ut refert Aubertus Miræus in *canob. Belgia, cap. 43.*

COMMENTARIUM.

Anceptio quæstio est, tam apud Scholasticos, quam Forenses Doctores, utrum census, etsi non constet de ejus emptione, seu causa debendi, tantum virtute lapsus temporis, & repetitæ solutionis debeat in futurum? Et pro negativa sententia facit præsentem textum, ubi expressè docet Paschalis, non posse monasteriû Fraxinorense perere censum.

Yyy 2 sum

tum ab Ecclesia Carpenſi, niſi cauſa ipſius cenſus liquido appareat; quia cenſus ignorantia diuinis & humanis legibus reprobat; deinde quia tempus non eſt modus inducendi obligationem, l. obligationem 44. §. 1. verſ. Placet, ff. de O. & A. l. ſi interrogatio 1. l. aduerſus 3. l. creditor 7. C. de uſuris, l. operis 31. ff. de oper. libert. igitur ſi non conſtat de cauſa, ſeu emptione cenſus, tempus per ſe non eſt ſufficiens ad inducendam eius obligationem, ſicut ſola cautio ſine expreſſione cauſa non ſufficit ad producendam obligationem, cap. ſi cautio, de fide inſtrum. Quibus, & aliis fundamentis moti, negatiuam hanc ſententiam tenuerunt Salazar de uſu & conſuet. c. 9. à num. 11. Faber lib. 7. conſect. cap. 8. Schifordeg. lib. 1. tract. 15. per tot. Corraſius lib. 3. miſcell. cap. 15. Alciatus in leg. ſi certis annis, num. 10. C. de pactis. Contrarium tamen, ex continuata nempe præſtatione cenſus manere obligatum in futurum eum, qui longo tempore cenſum perſoluit, probatur expreſſe ex l. cum de in rem verſo, ff. de uſur. l. 1. Cod. de fideicommiſ. l. litibus 20. Cod. de agricolis, lib. 11. l. 3. C. de apochis, eodem lib. l. 1. §. 1. ff. de itinere, actiue privato, cap. querelam, de elect. Quorum iurium argumento affirmatiuam ſententiam in ſolutione annuorum reddituum & Decimarum tenuerunt Menchaca uſufreq. cap. 43. num. 30. Gaſpar Rodrigez lib. 1. de annuis reddit. cap. 15. num. 5. Lara de anniverſ. lib. 1. cap. 12. Avendanno de cenſib. cap. 15. Gilkenius in dict. leg. ſi certis, num. 1. Caſtillo de tertius, cap. 3. num. 27. Flores de Mena lib. 1. queſt. 2. & lib. 2. queſt. 23. Giphanius in d. l. 1. Cod. de fideicommiſ. Parexa de inſtrum. edit. tit. 7. reſol. 10. num. 20. Gibalinus de uſuris, lib. 4. cap. 6. artic. 5. Tapia tom. 1. Catena, lib. 4. cap. 11. artic. 2. Porro quarum opinionum conciliatione, & præſentis textus expoſitione ſequentes caſus diſtinguendi ſunt; Primus eſt, quando quis cenſum petit, & idoneè probat illum ſibi jam antea ſolutum fuiſſe ex cenſus impoſitione, quod inſtrumentis, aliisque legitimis probationibus ostendit: quo caſu ſolutio continuata non tam inducit obligationem ſolvendi cenſus in futurum, quàm illam probat; & actor non tantum habet intentionem fundatam, ſed etiam probationem probatam. Secundus caſus contingit, cum quis exigit cenſum, allegatque ſolutiones per longum tempus continuatas, veluti per decem, aut viginti annos, & ſimul titulum ac cauſam affert; quo caſu, quamvis illa non probet inſtrumento aliquo, talis continuatio ſolutionum per decennium cum allegatione veri tituli inducit neceſſitatem ſolvendi in poſterum, niſi

errore, aut invaliditate tituli ac cauſa probatum fuerit; quem caſum late examinant Rodriguez dict. lib. 1. queſt. 15. Cenſius queſt. 8. num. 8. Duardus de cenſibus, queſt. 17. num. 30. Gibalinus dict. artic. 5. Tertius caſus evenit, cum ille, qui petit cenſum, affert tantum continuatas ſolutiones 10. vel 20. annorum, non autem titulum, vel cauſam ſolutionis allegat; tunc enim ex iteratis ſolutionibus nullum jus exigendi cenſum acquiritur. Menchaca illuſtr. queſt. 84. Cenſius ſuprà, num. 16. Duardus num. 14. Rodriguez num. 2. Si autem tempus longiſſimum ſit, vel immemoriale, tunc præſumitur titulus, atque ideo inducitur obligatio ſolvendi cenſum. Cenſius ſuprà, num. 26. Menchaca illuſtr. c. 84. num. 48. & in his caſibus diutine ſolutionis, ſi negetur cenſus, & ita quodammodo deſiciatur creditor à quaſi poſſeſſione illum exigendi, competere remedium recuperandæ poſſeſſionis, argumento ex lege Aquilius, Digest. de donat. docuerunt Menochius remedi. 1. recuper. ex num. 31. Tuſchus littera P. conſul. 447. & littera S. conſul. 388. Maſcard. de probat. conſul. 1388. Petrus Barboſa in leg. ſi de vi, ex num. 133. Digest. de iudic. quorum ſententia in praxi ſuſtinenda eſt, quamvis in puncto iuris falſa ſit. Nec tunc obſtant fundamenta negatiuæ ſententiæ. Non primum ex præſentis textu, quia Paſchalis in eo accipiendus eſt, cum non conſtat de titulo, ſeu cauſa ipſius cenſus, nec legitimum tempus elapſum eſt, ex cuius tranſiſſu, ſequitur repetitis præſtationibus cauſa præſumi poſſit. Nec obſtat, quod dicebamus, tempus non eſſe modum inducendæ obligationis; quod verum cenſeo, quando in ſolo temporis curſu creditor fundaret obligationem, non verò quando eam fundaret in conſenſu tot annis præſtito; nam etſi ex eo non naſcatur obligatio, naſcitur tamen præſumptio certiffima obligationis, que ſufficiat, ut debitorem ad præſtationem compellamus, cum non probet contrarium, ut in præſenti; in qua probatione, ſi deſiciat debitor, vincit præſumptio; ut egregie docet nulli poſſeponendus Cujacius libr. 29. 99. Papin. in dict. leg. cum de in rem, & Gilkenius dict. cap. 4. num. 43. & ſeq. Lara dict. lib. 1. cap. 12. numer. 1. quos immeritò taxat Schifordeg. dict. tract. 15. queſtione 5. abſurdum exiſtimans; ex præſumptionibus hanc rem eſſe definiendam; cum tamen negare non poſſit in ſecunda parte dicte legis cum de in rem, præſumptionem interveniſſe de dote, quia uſuræ fuerunt ſolutæ, ut rectè notavit Lara dict. num. 5. & Flores dict. lib. 1. queſt. 2. num. 14.

CAPUT VI.

Ex Concilio (a) Lateran.

Cum (b) Apoſtolus ſe, ac ſuos propriis manibus decreverit exhibendos, ut locum prædicandi auferret pseudo-Apoſtolis, & illis, quibus prædicabat, non exiſteret onerosus: grave nimis, & emendatione dignum eſſe dignoſcitur, quod quidam fratrum, & Coëpiſcoporum noſtrorum ita graves in procurationibus ſuis ſubditis exiſtant, ut pro huiusmodi cauſa ipſa interdum eccleſiaſtica ornamenta ſubditi exponere compellantur, & longi temporis victum brevis hora conſumat. Quocirca ſtatuimus, quod (c) Archiepiſcopi parochias viſitantes, pro diverſitate Provinciarum, & facultatibus Eccleſiarum XL. vel L. (d) evectionis numerum; Epifcopi autem XX. vel XXX. Cardina-